

Nr 253.

Ankom till riksdagens kansli den 21 juni 1945 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1945/46 till statens informationsstyrelse jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under tredje huvudtiteln (punkt 21) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Statens informationsstyrelse för budgetåret 1945/46 beräkna till Avlöningar ett förslagsanslag av 200 000 kronor och till Omkostnader ett förslagsanslag av 45 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 281, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 20 april 1945, föreslagit riksdagen att till Statens informationsstyrelse under tredje huvudtiteln för budgetåret 1945/46 anvisa följande förslagsanslag, nämligen dels till Avlöningar 200 000 kronor, dels ock till Omkostnader 45 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels en inom andra kammaren av herr *M. Ståhl m. fl.* väckt motion (II: 586), vari hemställts, att till statens informationsstyrelse under tredje huvudtiteln för budgetåret 1945/46 måtte anvisas följande förslagsanslag, nämligen dels till avlöningar 150 000 kronor, dels till omkostnader det belopp, som må erfordras vid sådan begränsning av styrelsens verksamhet och organisation, som i motionen angivits;

dels ock en inom samma kammare av herr *G. Kempe m. fl.* väckt motion (II: 587), vari hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 281.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Till statens informationsstyrelse hava å riksstaten för innevarande budgetår anvisats till avlöningar 210 000 kronor samt till omkostnader 50 000 kronor.

Jämlikt beslut av 1944 års riksdag har informationsstyrelsen omorganiserats i förenklande och avvecklande riktning. Härvid ha genomförts en minskning av antalet styrelseledamöter, avveckling av styrelsens allmänna avdelning samt indragning av de pressöversikter, vilka tidigare sammanställts och utsänts av styrelsen.

Styrelsens ledning består numera, jämlikt den för styrelsen den 15 juli 1944 (nr 563) utfärdade nya instruktionen, av en ordförande, chefen för utrikes-

departementets pressbyrå, en militär ledamot samt chefen för Tidningarnas telegrambyrå. Såsom verkställande chef och ställföreträdare för ordföranden i vad avser arbetet inom styrelsen tjänstgör en kanslichef. I organisatoriskt avseende är styrelsen uppdelad i ett gemensamt sekretariat och tre avdelningar, nämligen administrativa avdelningen, upplysningsavdelningen samt rådgivnings- och dispensavdelningen. Därtill kommer den enligt särskilt be- myndigande inrättade fristående sektionen för kulturell folkberedskap, för vars verksamhet medel anvisats under åttonde huvudtiteln. För stödjan- de av styrelsens förbindelser med pressen finnas fyra till styrelsen knutna pressak- kunniga.

I skrivelse den 9 april 1945 har *informationsstyrelsen* förordat, att styrel- sens verksamhet bibehålles vid dess nuvarande omfattning. Styrelsen föreslår dock, att organisationen i så måtto beskäres, att den administrativa avdel- ningen avvecklas och dess uppgifter överflyttas på det för styrelsen gemen- samma sekretariatet.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande.

Vid anmälan av förslaget om genomförande av nuvarande organisation för informationsstyrelsen framhöll jag önskvärdheten av att förbereda och underlätta den avveckling av styrelsen, som borde äga rum, när de utrikespoli- tiska förutsättningarna härför förelåge. I anslutning därtill förordade jag nedläggande av sådana verksamhetsgrenar, som icke längre kunde anses vara nödvändiga. Riksdagen, som anslöt sig till Kungl. Maj:ts förslag om den nya organisationen av styrelsen, framhöll att, därest det skulle visa sig möjligt att redan under löpande budgetår vidtaga ytterligare åtgärder, som syftade till styrelsens avveckling, det enligt riksdagens mening vore önskvärt att så skedde.

Den utrikes- och militärpolitiska situationen har sedan dessa uttalanden gjordes icke undergått sådan förändring, som motiverar en ändrad uppfatt- ning om informationsstyrelsens behövlighet i nuvarande läge. Icke heller de ökade insikter, som numera vunnits beträffande vårt försörjningsläge under den närmaste framtiden, giva stöd för en annan ståndpunkt. Försiktigheten synes bjuda att man jämväl under viss tid framåt räknar med behov av en organisation av informationsstyrelsens art, i synnerhet som den senaste ti- dens utrikespolitiska händelser ha medfört en ökning av arbetsbördan för rådgivnings- och dispensavdelningen. Huru länge detta behov kommer att föreligga synes oklart och blir huvudsakligen beroende av den allmänna po- litiska utvecklingen i Europa.

Med hänsyn till dessa överväganden förordar jag, att för nästa budgetår äskas anslag för bedrivande i nuvarande omfattning av informationsstyrel- sens verksamhet. Det framstår som angeläget att informationsstyrelsens or- ganisation icke bibehålles vid en större omfattning än som är oundgängligen erforderlig. Jag ansluter mig därför till styrelsens förslag att den administra- tiva avdelningen nu slopas och dess arbetsuppgifter övertagas av det gemen- samma sekretariatet. Därest under nästa budgetår ändrade förhållanden in- träda, torde Kungl. Maj:t äga besluta, att styrelsen helt eller delvis skall av- vecklas. Jag förutsätter därutöver, att det skall åligga styrelsen att vidtaga de ytterligare inskränkningar, som må befinnas möjliga utan eftersättande av de styrelsen anförtrödda arbetsuppgifterna.

Vad beträffar medelsbehovet under nästa budgetår räknar styrelsen med att verksamheten skall kunna upprätthållas i oförändrad omfattning till en kostnad, som med 10 000 kronor på avlöningsanslaget och 5 000 kronor på

omkostnadsanslaget understiger de för innevarande budgetår anvisade beloppen. Mot styrelsens beräkningar, som innefatta en viss marginal för en föreslagen centralisering till styrelsen av granskningen av visst fotografiskt material, har jag intet att erinra utan föreslår, att anslag för nästa budgetår anvisas med de av styrelsen äskade beloppen eller 200 000 kronor till avlöningar och 45 000 kronor till omkostnader.

Sedan Kungl. Maj:ts förevarande proposition framlades för riksdagen, har det utrikes- och militärpolitiska läget undergått en radikal förändring genom det i Europa inträdda vapenstilleståndet. De av Kungl. Maj:t angivna förutsättningarna för ett bibehållande av informationsstyrelsen äro till följd härav icke längre för handen, varför utskottet icke kan tillstyrka Kungl. Maj:ts proposition i oförändrat skick. Utskottet är i stället berett föreslå, att en avveckling av styrelsen nu kommer till stånd. Utskottet inser väl, att en fullständig avveckling av styrelsens olika avdelningar icke kan givas omedelbar verkan, då hänsyn måste tagas dels till att organisationen behöver viss tid för att skiljas från sina uppgifter dels ock till personalens berättigade intressen. Med beaktande av dessa synpunkter och efter samråd under hand med informationsstyrelsen föreslår utskottet en avveckling av verksamheten enligt i huvudsak följande grunder.

Vad först beträffar den kollegiala ledningen inom styrelsen synes denna kunna upphöra med sin verksamhet vid kommande budgetårsskifte. Detsamma gäller styrelsens pressakkunniga. Då det emellertid torde bliva nödvändigt att styrelsens organisation icke lämnas utan ledning under avvecklingstiden, torde särskild person böra utses med uppgift att leda avvecklingsarbetet och i görligaste mån sörja för personalens överflyttande till andra arbetsuppgifter. För denne synes böra beräknas ett månadsarvode av 500 kronor under en tid av 3 månader. Kostnaderna för nästa budgetår skulle alltså härför belöpa sig till 1 500 kronor.

Den administrativa avdelningen bör såsom jämväl Kungl. Maj:t föreslagit helt slopas från och med budgetårsskiftet.

Med avseende å upplysningsavdelningen, vars viktigaste uppgift är att omhänderhava upplysningsverksamheten rörande folkhushållningsfrågor, torde det få anses påkallat, att densamma kvarstår endast så länge det ur varuransoneringens synpunkt är behöfligt. Medel för avdelningens verksamhet torde emellertid böra anvisas under tredje huvudtiteln allenast intill utgången av september månad innevarande år. Utskottet beräknar kostnaderna härför till 25 000 kronor. För tiden därefter böra kostnaderna för utgivande av tidskriften »Från departement och nämnder» samt för övrig erforderlig upplysning i ransonerings- och kristidsfrågor bestridas från anslag under folkhushållningsdepartementet. Utskottet förutsätter, att här åsyftad verksamhet upprätthålles endast i den omfattning, som av förhållandena oundgängligen påkallas. Medel för ändamålet torde för nästa budgetår böra beräknas för avlöningar till 50 000 kronor och för expenser till 12 500 kronor eller till sammanlagt 62 500 kronor. Utskottet har därvid räknat med att denna del av verksamheten skall kunna slutföras med utgången av mars

Utskottet

månad 1946. Därest så icke skulle visa sig möjligt, torde framställning om ytterligare medelsanvisning för ändamålet böra framläggas för nästa års riksdag. Anslaget i fråga torde lämpligen böra benämnas Upplysningsverksamhet rörande folkhushållningsfrågor och uppföras såsom förslagsanslag.

Rådgivnings- och dispensavdelningen har till viktigaste uppgift att handlägga ärenden angående tillämpningen av gällande förbud mot offentliggörande i tryck av vissa underrättelser om krigsmakten m. m. och mot utförelse av flygfotografier m. m. samt att meddela råd och anvisningar i andra publicitetsfrågor. Då dessa av krigsförhållandena föranledda uppgifter kunna förväntas bortfalla föreslår utskottet, att nämnda avdelning upphör med utgången av nästinstundande september månad. De kungörelser, på vilka informationsstyrelsens dispensgivande befogenheter bygga, torde därest de icke upphävas böra omredigeras i anslutning härtill. Utskottet beräknar i enlighet med det anförda kostnaderna för rådgivnings- och dispensavdelningen för nästa budgetår till 11 400 kronor.

Det centrala sekretariatet synes utskottet jämväl böra medgivas en avvecklingsperiod fram till senast den 30 september 1945. Däremot bör den verksamhet, som utövas av styrelsens sakkunnige för upprätthållande av förbindelserna med säkerhetstjänsten, vilken sakkunnige för närvarande räknas till sekretariatet, böra upphöra med budgetårets utgång. Sekretariatets personalbehov torde i enlighet med vad som sålunda föreslagits kunna tillgodoses inom en kostnadsram av 9 600 kronor.

Vad beträffar den i informationsstyrelsen ingående sektionen för kulturell folkberedskap, vars verksamhet bestrides av medel från anslag under åttonde huvudtiteln, vill utskottet erinra, att såsom framgår av årets statsverksproposition en behållning å anslaget av 260 000 kronor kommer att förefinnas vid början av nästkommande budgetår. Innevarande års riksdag har därför funnit någon medelsanvisning för ändamålet ej erforderlig för budgetåret 1945/46. Enligt vad utskottet inhämtat torde folkberedskapen, vars arbetsuppgifter undan för undan inskränkts, kunna avvecklas senast den 30 september 1945. Vad beträffar folkberedskapens skilda organ såsom nämnd, beredning, länsombud, ordsombud och ordsnämnder lära de med utgången av nu löpande budgetår kunna upplösas respektive entledigas från sina uppdrag. Vidare läser chefen för folkberedskapssektionen icke komma att kvarstå någon längre tid efter utgången av innevarande budgetår. Med utgångspunkt härifrån torde för nästa budgetår lönekostnaderna för folkberedskapen kunna beräknas till 5 250 kronor och ömkostnaderna till 4 750 kronor eller sammanlagt till 10 000 kronor.

I enlighet med det anförda torde för bestridande av styrelsens avlöningar under nästa budgetår böra under tredje huvudtiteln uppföras ett anslag av $(1\,500 + 25\,000 + 11\,400 + 9\,600 =)$ 47 500 kronor. För ömkostnader synes under samma huvudtitel böra anvisas ett anslag av 10 000 kronor. På sätt ovan föreslagits torde vidare under elfte huvudtiteln för Upplysningsverksamhet rörande folkhushållningsfrågor böra uppföras ett särskilt an-

slag å 62 500 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stater för anslagen.

Motionerna II: 586 och II: 587 torde få anses besvarade med vad utskottet ovan anfört.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag

1) för budgetåret 1945/46 under tredje huvudtiteln anvisa följande förslagsanslag, nämligen

a) till *Avveckling av statens informationsstyrelse: Avlöningar* 47 500 kronor;

b) till *Avveckling av statens informationsstyrelse: Omkostnader* 10 000 kronor;

2) till *Upplyningsverksamhet rörande folkhushållningsfrågor* för budgetåret 1945/46 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 62 500 kronor;

II. att motionerna II: 586 och II: 587 må anses besvarade med vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 21 juni 1945.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Lindström, Bäcklund, Bernhard Nilsson, Karl Andersson, Mannerskantz, Heiding, Gustaf Ivar Anderson, Gillström, Gustav Emil Andersson* och *Albertsson*; samt

från andra kammaren: herrar *Skoglund* i Doverstorp, *Svensson* i Grönvik, *Ward, Persson* i Tidaholm, *Bergström, Andersson* i Malmö, *Mårtensson, Hall, Norup, Holmström, Boman* i Kieryd och *Pettersson* i Degerfors.